

ČASOPIS ZA KULTURU HRVATSKOGA KNJIŽEVNOG JEZIKA
IZDAJE HRVATSKO FILOLOŠKO DRUŠTVO
ZAGREB, TRAVANJ 1956. GODIŠTE IV.

Dr. PETAR SKOK

Dne 3. veljače 1956. umr'o je akademik, sveučilišni profesor dr. Petar Skok, opće priznati stručnjak na području romanistike, balkanistike, slavistike i topomastike.

Rodio se 1. ožujka 1881. u Jurkovu selu (kotar Jastrebarsko), u Žumberku. Realnu gimnaziju svršio je u Karlovcu. Poslije mature studirao je na Filozofskom fakultetu u Beču (1900—1904) romansku, germansku i uporednu indoevropsku lingvistiku. Godine 1912. habilitirao se na Filozofskom fakultetu u Zagrebu iz uporedne romanske filologije. Na zagrebački Fakultet dolazi godine 1917., gdje osniva romanistiku, a studije francuskog jezika postavlja na najviši naučni stupanj! Radi kao sveučilišni profesor na

katedri romanske filologije do 1951., kada je umirovljen. Od 1942.—1945. bio je zbog političkih razloga uklonjen sa Sveučilišta.

Petar Skok bavio se naučnim radom već kao srednjoškolac. God. 1898. piše pod pseudonimom J. S. Mikov »Iz dramatike hrvatske («Iskra», Be-

ograd). God. 1899., još uvijek kao srednjoškolac, piše dvadeset i jedan rad iz naše književnosti. Među svojim školskim drugovima organizira literarni kružok i upoznaje ih s realističkom književnošću i naprednim književnicima onoga vremena. Prati Masarykov rad u Pragu, bori se za ideju ujedinjenja jugoslavenskih naroda i u tom smislu organizira u Karlovcu među srednjoškolcima više predavanja.

Na sveučilištu u Beču, još kao student, P. Skok je uvaženi istraživač. Obraduje lingvističku problematiku. Romanistika, slavistika, germanistika i uporedna indoevropska gramatika privlače ga jednakom snagom. Doktorira u Beču godinu dana nakon završenih univerzitetskih studija sa područja toponomastike, koje će područje proučavati kroz čitav svoj život. Rađeci na tom području Skok je s naročitom ljubavlju proučio gotovo sva imena mjesta u našoj zemlji, a njegovo pero autoritativno je rješavalo toponomastičke probleme izvan naše zemlje, jer je dominirao historijskom naukom, romanistikom, germanistikom i orijentalistikom.

Rezultati njegova rada na toponomastici ogledaju se sintetički u djelu »Slavenstvo i romanstvo na jadranskim otocima«, u kojem Skok iz temelja razara sve predrasude o talijanskoj bazi naših primorskih imena mjesta.

Uz toponime Skok je proučavao na našem nacionalnom području sve nazive, koji se odnose na ribarsku terminologiju, na pomorske nazive, na kulturu polja i tla. U tim radovima, koji su sintetički dati u knjizi »Naša pomorska i ribarska terminologija«, Skok pokazuje i preko riječi, da su Južni Slaveni došli na naša primorska područja prije Mlečana.

Petar Skok je svojim umom i radom rješavao probleme, što su decenijama tražili našeg čovjeka, da se uhvati u koštac s jezičnim materijalom, koji se u više slojeva i na raznim točkama naše zemlje taložio vjekovima. Zemlji, koja je doživjela više najezda, krajevima, gdje su zbivanja ostavila često samo imena mjesta, gdje su nestali stanovnici živjeli tek u jezičnoj uspomeni nekog brda, bio je potreban snažni intelekt i samozatajna marljivost, da se ulovi zrno istine o pravoj historiji naših zemalja i da se uoči kontinuitet slavenskog življa na područjima, gdje su se naši narodi borili protiv tuđina.

Petar Skok, kojeg danas više nema, čiji su zadnji dani bili umno isto tako svježiji kao i prije više decenija, profesor Petar Skok je historijskim aparatom, lingvističkim metodama i ustrajnom analizom jezičnih spomenika dokumentirao, da je zemlja, gdje danas žive Južni Slaveni, historijski njihova i da su riječi, koje su često sinhronijski upućivale na okupatora, bile riječi ili slavenske ili onih naroda, koje su Slaveni potisnuli. Priča o talijanskim imenima u Dalmaciji i Istri pala je pod maljem Skokovih dokaza.

Poslije Skokovih obilnih i fundiranih radova u stanju smo da pratimo historiju naših riječi i historiju naših naroda. Njegovi radovi na balkanskom latinitetu i dalmatinskom romanskom jeziku produbili su bazu, na kojoj je on studirao historiju naših riječi, a same te nauke razvio je do danas najvišeg stepena.

Rezultati njegovih radova na historiji naših riječi ogledaju se sintetički u njegovu »Etimološkom rječniku srpskohrvatskog jezika«, koji je Skok završio upravo pred smrt. To je prvi etimološki rječnik našeg jezika i bit će monumentalna spomenik naših naroda, koliko jezični, toliko i historijski.

Poslije teškog kirurškog zahvata godine 1953., kada nije znao, da li će živjeti još jedan, dva ili tri mjeseca, Skok se dizao svako jutro u šest sati i čitav je dan pisao etimološki rječnik srpskohrvatskog jezika na osnovi svojih dugogodišnjih bilježaka. Tri godine takva rada uložio je Skok, da završi rukopis.

I onda teška anemija, ponovna bolest i smrt.

Smrt smirena čovjeka, koji je bio svijestan, da je nešto učinio za nauku i za svoju zemlju. Smrt zadovoljna čovjeka, da je odgojio veći broj ljudi, koji rade i istražuju razna područja jezika i literature.

Skok je zaboravio sve nepravde, koje je doživio u svom intenzivnom naučnom radu i u svom nastavnom radu.

Umr'o je u punoj svijesti, da čovječji život mora nestati jednoga dana.

Gubitak profesora Skoka za našu nauku upravo je nenadoknadiv. Njegovi učenici, na koje je on prenosio svoja znanja bez ikakve rezerve, vjerojatno osjećaju najjače, da je njegovom smrću nastala u našoj nauci praznina, preko koje će dugo vremena stajati samo crna traka.

Dr. Petar Guberina

O SROKU I JEZIKU U LIRSKIM PJESMAMA

Josip Hamm

Kada se piše o jeziku, obično se piše o *prozi*, o onom slobodnom, nevezanom obliku izražavanja, kojim se ljudi u svakidašnjem životu služe, kada žele što da na najjednostavniji način riječima izraze. Zato se i sve gramatike osnivaju u prvom redu na tekstovima pisanim prozom, i tek na drugom mjestu uzimlju u obzir stihove, i to najčešće epske — one, koji se mnogo ne razlikuju od običnog, prosječnog govora, samo što je taj u njima nekako ljepši, skladniji te na čitaoca djeluje kao proza, koja je ritmom i izborom riječi oplemenjena. Rjeđe se u gramatikama ispituju jezične odlike, koje se nalaze u lirskim pjesmama i koje se često udaljuju od općih pravila, koja